

Đại Bình, "Quê em miền Trung du"

Đại Bình là làng quê miền Trung du được thiên nhiên ưu đãi, ở đây hầu như hội tụ đầy đủ các loại cây trái Nam Bộ như sầu riêng, măng cụt xen canh với bòn bon, cam, quýt, thanh trà...

*"Đại Bình quê mẹ xa mờ
Quê cha Trung Phước bây giờ ra sao"
(Trường Linh)*

Theo ngã hòa cấm - ái nghĩa mời bạn về thăm Đại Bình, miền Trung du Quảng Nam. Qua vòng cung Tuý Loan, đường 14 trườn về phía Tây trong cảnh đồng bằng-đồi-núi đan xen. Trường Sơn lùi xa...để lại những thảm ruộng xanh màu lục non ôm lấy vài khu phố chợ rải rác bên đường.

Giao Thủy, nơi hợp lưu của hai dòng Thu Bồn-Vu Gia, đứng giữa đôi bờ trong cái nắng tháng sáu mà nhớ về mùa lũ năm rồi. Bây giờ, lòng sông như hẹp lại, lộ ra những bờ cát dài ngút ngàn men theo bờ tre, nương dâu. Đang giữa mùa hạ mà sau một cơn giông, dòng nước đục ngầu phù sa như bao dòng sông miền Trung mà tôi đã đi qua. Cầu gỗ ngày xưa không còn nữa, thuyền máy sang sông, bên bờ Nam là bến Kiềm Lâm.

Từ đây đến khu Kỹ nghệ An Hoà cũ nối tiếp những xóm làng ven sông. Đầu xuân năm nay, qua vùng Trà Kiệu (Duy Xuyên) có nhiều làng vùng ven Thu Bồn tổ chức hội làng.

Đi trên đèo Phượng Rạng, con đường đá lóc cóc dài hàng mấy cây số, có cảm giác như đang phi ngựa. Đây là địa giới phân chia hai huyện Duy Xuyên và Quế Sơn.

Qua đèo Phượng Rạng, cứ đi thẳng là đến Trung Phước. Thị trấn Trung Phước vốn sầm uất từ thời Pháp thuộc song hành với sự phát triển của mỏ than Nông Sơn đang im lìm trong giấc ngủ trưa. Quá Trung Phước 4 cây số là mỏ than Nông Sơn, xa xa là núi Cà Tan.

*"Mẹ nhìn chót núi Cà Tan
Xa xa chỉ thấy bóng vang sấm màu"
(Trường Linh)*

Người xưa kể rằng, bến Trung Phước ngày xưa tấp nập thuyền bè. Thuyền ngược Hòn Kẽm-Đá Dừng chờ cửa rừng về xuôi đôi lấy muối, cá mắm, vài vốc...vùng Vĩnh Điện, Hội An. Nay "Bến Trung Phước nằm không, thuyền đợi khách".

Bên kia sông là làng vườn Trung du Đại Bình (thôn Đại Bình, xã Quế Trung, huyện Quế Sơn, tỉnh Quảng Nam).

Đại Bình nằm gối đầu vào Hòn Ngan, thuộc hệ Trường Sơn, bên kia núi là huyện Đại Lộc, phía Tây là huyện miền núi Giảng, trước mặt là sông Thu Bồn ôm lấy lũy tre làng. "Sông nghiêng dài lụa bên nhà" (Trường Linh). Nơi mảnh đất tròn như cái nong tằm, nửa giáp sông, nửa giáp núi, chiến tranh chỉ đến rồi qua đi, chỉ có dân Đại Bình ở lại. Nơi đây chưa bao giờ có đồn bót "ngụ cư" để có thể trở thành điểm nhắm trong chiến tranh.

Làng vườn Đại Bình có chiều dài 3000m chiều ngang 1000m. Dọc bờ sông Thu Bồn là bãi cát bồi nhiều hơn lở. Sau bãi cát là lũy tre làng. Bên trong lũy tre là những sống đất, dân địa phương gọi là "đường ngọn nước", khoảng đất màu mỡ và khô ráo, nơi người dân lập vườn, dựng nhà và là con đường ngang nối liền Đại Bình trong mùa mưa lũ.

Đại Bình là làng quê miền Trung du được thiên nhiên ưu đãi. Trong 103 ha đất sử dụng, có 28 ha đất vườn thích hợp cho các loại cây ăn quả. Cây trái Nam Bộ như sầu riêng, măng cụt xen canh với bòn bon (Nam Trân, đặc sản của địa phương mà Đại Nam Nhất Thống Chí có nhắc đến), cam, quýt, trù, thanh trà, thơm...Mùa cây trái Đại Bình thường bắt đầu từ tháng 7 đến tháng 9.

Trong thế tựa lưng vào núi, những tiền hiền ở Đại Bình còn "qui hoạch" được một khu rừng Cấm tuy không nguyên vẹn như xưa với diện tích 8 ha nhằm bảo vệ môi trường sinh thái. Con đường đến Cấm (theo tiếng địa phương) hai bên mọc đầy hoa dã dề màu vàng, hoa sim, hoa mua tím. Gần bìa rừng là đình làng (đình cũ bằng gỗ đã bị huỷ hoại hoàn toàn trong trận lũ năm 1964) Nghĩa Trùng (nơi yên nghỉ của những âm linh). Giữ đình làng Nghĩa Trùng để con cháu ngày nay còn biết "uống nước nhớ nguồn", một lão nông bên luống dâu đã từ tốn giải thích như thế.